

Jak vidí endokrinologové profesora MUDr. Josefa Marka, DrSc.

L. Stárka

Předneseno na oslavě 70. narozenin prof. MUDr. Josefa Marka, DrSc., dne 24. ledna 2006

Josefa Marka jsem poprvé blíže poznal při svém úvazku v Laboratoři pro endokrinologii a metabolismus na počátku 70. let 20. století. Tehdy

byl MUDr. Marek již sedm let členem kolektivu III. interny a vrátil se ze svého studijního pobytu ve Francii, odkud přivezl metodiku na sta-

novení ACTH a dalších peptidových hormonů s proteohormonů. Našemu obdivu se těšil už proto, že mu tato stanovení vycházela, ale vedle toho byl oceňován pro svou příkladnou péči, kterou věnoval pacientům, a neutuchající snahu hledat stále nové informace ve vědeckém tisku. Podle teorie Járy (da) Cimrmana se myšlenkové pochody řídí stejným rozfázováním jako práce čtyřtaktního motoru: sání, komprese, výbuch, výfuk. Snad bychom období shromažďování znalostí v knihovnách u MUDr. Marka mohli přirovnat k fázi sání (obr. 1), ale brzy dochází i k fázi další, kompresi. Jak je vidět na obr. 2, tam kam jiní s cepínem, tam Josef Marek s aktovkou plnou excerpt, separátů, ale již také rukopisů svých vlastních prací, které odstartoval na III. interně v roce 1969.

MUDr. Marek proslul svými encyklopedickými vědomostmi nejen v medicíně, ale také z řady dalších oborů lidské činnosti, zejména o historii a umění (obr. 3). Vzpomínám si, jak jsme jednou po konferenci o růstovém hormonu v Kodani navštívili zámek ve Fredericksborgu a Josef tam zasvěceně korigoval některé omyly a neznalosti tamních profesionálních průvodců po dánských historických památkách. Nejen výtvarné umění, ale i hudba je oblastí, kde je i pro odborníka radostí pohovořit s Josefem Markem, který je častým posluchačem vážné hudby (obr. 4).

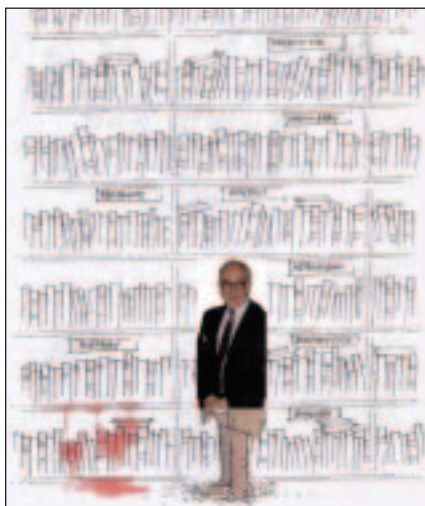
Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc., je autorem více než 400 odborných

Obr. 1. MUDr. Josefa Marka bylo možno nejnázve najít v knihovně.

Obr. 2. Tam, kde jiní s cepínem, doc. Marek s excerpty a rukopisy.

Obr. 3. I když byla medicína na vrcholu zájmu, ostatním oborům vědy a umění se dostalo také hodně pozornosti.

Obr. 4. Prof. Marek byl vždy citlivým posluchačem vážné hudby.

Obr. 5. Autoři somatomedinů a somatostatinu – prof. Marek s prof. L. Krulichem v roce 2000.

článků a statí. Jméno autora se však zapíše do povědomí čtenářů nejvíce, když vydá úspěšnou monografii, tedy naplní 3. a 4. fázi myšlenkového děje podle Cimrmana. První monografií Markovou byla knížka Růstový hormon, somatomediny a prolaktin v klinické praxi [1]. Ta potvrdila, že Marek je zcela nepochybně naší jedničkou v hypofyzární problematice – a tím si autor pěkně nadrobil. Terénní endokrinologové teď už dobře věděli, že se napříště nemusí obávat, že se jim v ordinaci objeví pacienti s poruchami hypofyzárních endokrinních funkcí – jednoduše je pošlou na III. internu, kde budou spolehlivě ošetřeni a bude-li třeba, Marek zajistí i návazné zobrazovací,

Obr. 6. Doc. Marek se nikdy nad jiné nevyvyšoval – Kralupy 1984.

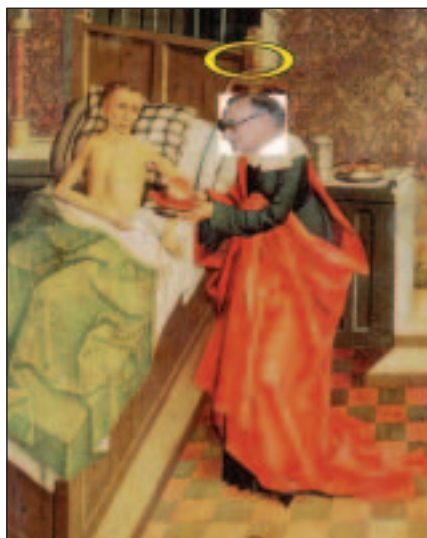
laboratorní a neurochirurgické služby. Následovaly pak další monografie, z nichž zejména Farmakoterapie vnitřních nemocí [2,3] byla důkazem, že se prof. Marek pohybuje s jistotou v celém oboru vnitřního lékařství, nejen v endokrinologii. Opakování edice pak potvrzuje, jak dobrou a vyhledávanou příručku kniha je. Také další monografie [4,5,6,7] vynikaly svou kvalitou.

Obr. 7. Prof. Marek dokázal trpělivě vyslechnout každého.

Své původní práce prof. Marek prezentoval na řadě domácích i světových vědeckých a odborných setkáních. Při této příležitosti, ale také během své činnosti v našich i zahraničních odborných společnostech a různých radách a výborech, se spřátelil s mnoha špičkovými odborníky. Obr. 5 jej zachycuje s prof. L. Krulichem, faktickým objevitelem somatostatinu. I přes svou proslulost se prof. Marek nijak nad své kolegy i podřízené nevyvyšoval, jak jasně dokládá obr. 6, naopak, moudře vyslechl třeba i hloupé myšlenky a ochotně radil a pomáhal (obr. 7).

Samostatnou kapitolou je i jeho obětavý vztah k pacientům – proslulé je jeho ambulantní ordinování do nočních hodin. Pro svou trpělivost,

Obr. 8. Prof. Marek u lůžka nemocného, jak jej viděl Mistr křížovnického oltáře v roce 1492.

porozumění a soucit s lidským utrpením se mu již zřetelně dostává něčeho, co my v postmoderní době příliš dobře vnímáme, ale co již správně pozoroval mistr Křížovnického oltáře (obr. 8) z roku 1492 – totiž svatozáře.

Pro tyto všechny jeho znamenité vlastnosti si ho vážíme a obdivujeme ho a přejeme mu dlouhá a plodná léta ku prospěchu jeho blízkých, pacientů i lékařské vědy.

Literatura

1. Marek J. Růstový hormon, somatomediny a prolaktin v klinické praxi. Praha: Avicenum 1983.
2. Marek J. Účelná farmakoterapie vnitřních nemocí. Praha: SPN 1985 a 1989.

3. Marek J. Farmakoterapie vnitřních nemocí. Praha: Grada Publishing 1995, 1997, 1998 a 2005.

4. Marek J, Kalvach Z, Sucharda P. Propeutika klinické medicíny. Praha: Triton 2001.

5. Klener P, Marek J, Brodanová M. Vnitřní lékařství. Endokrinologie, poruchy metabolismu a výživy. Praha: Galén 2002.

6. Marek J, Kršek M. 3rd EFES Regional Postgraduate Course in Endocrinology. Sborník abstrakt. Praha: Galén 2004.

7. Marek J. Endokrinní hypertenze. Praha: Galén 2004.

prof. MUDr. RNDr. Luboslav Stárka, DrSc.

www.endo.cz

e-mail: LStarka@endo.cz

Doručeno do redakce: 25. 1. 2006

Když přišel Josef Marek před 40 lety na III. interní kliniku

V. Pacovský

Předneseno na oslavě 70. narozenin prof. MUDr. Josefa Marka, DrSc., dne 24. ledna 2006

Dne 23. ledna 2006 oslavil sedmdesátiny prof. MUDr. Josef Marek, DrSc. Jeho životní jubileum je současně připomínkou významného data, kdy Josef Marek přišel před 40 lety na III. interní kliniku (1. 6. 1965).

Na III. interní klinice pracuji téměř 55 let, a tak jsem nejdéle nepřetržitě zaměstnaným členem kliniky. Dostalo se mi proto cti a privilegia vzpomínat, „jak to kdysi bylo“. Také na to, jak před 40 lety přišel na kliniku mladík Josef Marek.

Jsmo zvyklí zajímat se o osobní a profesní anamnézu. Má ji i Josef Marek. Jsou v ní imprinty z éry jeho

studia na LF v Plzni (byl např. vítězem celostátního kola tehdejší SVOČ), z klatovské interny (odtud publikoval tři vědecké práce) i ze sekundářského působení na interní klinice prof. Bobka. Ten náhle zemřel v roce 1965; současně byl vypsán konkurz na sekundářské místo na několika pražských klinikách, také na III. interní klinice prof. Charvátka. Marek se přihlásil. O endokrinologii a metabolismus se zajímal, Charvátovy práce dobře znal, ale osobně se s ním do té doby neznal. Blíže s ním mluvil teprve tehdy, když se mu šel představit jako žadatel do konkurzu. Prof. Char-

vátovi při této schůzce stačil pouze písemný materiál s Josefovými představami o budoucnosti. Přesto si jej prozíravě vybral. A tak Josef Marek vstoupil do našeho týmu a pro většinu pracovníků kliniky se stal „Pepčou“.

Protože velká část dnešních aktivních internistů a endokrinologů a v neposlední řadě ani Markových spolupracovníků nebyla před 40 lety ještě vůbec na světě, považuji za vhodné připomenout velmi stručně atmosféru a časoprostor tehdejší doby. Zbývaly necelé tři roky do „osmašedesátého“ a ledy začínaly tát. V Praze se teprve připravovalo otevření